

PÚBLIC VS. PRIVAT - Reflexions al voltant de l'espai

La pandèmia ha portat canvis en la manera de viure i relacionar-nos amb els altres. Han canviat la manera d'entendre l'espai públic i l'espai privat, transformant-los d'una manera radical. Hem hagut d'adaptar els espais i la ciutat a la nova realitat. Durant el confinament, l'espai públic va quedar buit i abandonat, i vàrem haver d'adaptar l'espai privat a un que complia la funció d'altres espais (oficina, escola, universitat, taller, gimnàs, biblioteca, plaça, etc.). Això ha posat de manifest la desigualtat social, la precarietat de l'habitatge i la urgència climàtica. L'espai privat, que moltes vegades era un lloc de trànsit, ha passat a ser un espai on hi passem moltes hores. La pandèmia ens ha fet reflexionar sobre com vivíem, com consumíem (comerç de proximitat) i el medi ambient fent-nos repensar els espais. Alhora, hem evidenciat l'impacte positiu en el medi ambient fruit de l'aturada de l'activitat humana desfermada que implica el sistema productiu i de consum. El projecte pretén visibilitzar aquestes reflexions mitjançant projectes que tractin aquestes qüestions i desenvolupin propostes que interpel·lin a la ciutadania.

Professorat i alumnat de la Facultat de Belles Arts (UB) desenvolupen projectes en clau d'Aprenentatge Servei per reflexionar sobre aquestes qüestions. Les jornades reuneixen professorat, artistes i professionals del sector que desenvolupen projectes de pedagogia comunitària en art i sostenibilitat. Ponències, presentacions i taules rodones de manera virtual i presencial al centre del Barri Gòtic.

La pandemia ha traído cambios en la forma de vivir y relacionarnos con los demás. La forma de entender el espacio público y privado ha cambiado, transformándose de una forma radical. Hemos tenido que adaptar los espacios y la ciudad a la nueva realidad. Durante el confinamiento, el espacio público quedó vacío y abandonado, y tuvimos que adaptar el espacio privado a uno que cumpliera la función de otros espacios (oficina, escuela, universidad, taller, gimnasio, biblioteca, plaza, etc.). Esto ha puesto en relieve la desigualdad social, la precariedad de las viviendas y la urgencia climática. El espacio privado, que a menudo era un espacio de tránsito, ha pasado a ser un espacio al que le dedicamos muchas horas. La Pandemia nos ha hecho reflexionar sobre cómo vivíamos, cómo consumíamos (comercio de proximidad) y el medio ambiente, obligándonos a replantear los espacios. A la vez, hemos constatado el impacto positivo en el medio ambiente fruto del parón de la actividad humana desenfrenada que implica nuestro sistema productivo y de consumo. Este proyecto pretende visibilizar estas reflexiones mediante proyectos que traten estas cuestiones y desarrollen propuestas que interpelen a la ciudadanía.

Profesorado y alumnado de la Facultat de Belles Arts (UB) desarrollan proyectos en clave de Aprendizaje-Servicio para reflexionar sobre estas cuestiones. Las jornadas reúnen profesorado, artistas y profesionales del sector que desarrollan proyectos de pedagogía comunitaria en arte y sostenibilidad. Ponencias, presentaciones y mesas redondas de manera virtual y presencial en el centro del Barrio Gótico.

Organitzen/Organizan

Tanja Grass (Drap Art); Eulàlia Grau Costa (Universitat de Barcelona); Anaïs Civit López (Universitat de Barcelona); Jasmina Llobet Sarria (Universitat de Barcelona); Grup ApS UB; Grup d'Innovació Docent Consolidat ATESEI (GINDOC-UB/162)

Coordinen/Coordinan

Andrea Martínez Arroyo; Jaume Ros Vallverdú; Joan Miquel Porquer; José Antonio Asensio; Juancho Pacheco Puig; Júlio César Ortega; Laia Moretó Alvarado; Lucido Petrillo; Micaela Botelho Ferreira; M. Mercè Compte Barceló; Rafael Romero Pineda

DL: B.19886-2021

Amb el suport/Con el apoyo

Ajuntament de Barcelona; MUHBA Museu d'Història de Barcelona; Borsí

Col·laboren/Colaboran

Estudiantat del Grau de Belles Arts UB; Equip Deganal de la Facultat de Belles Arts UB

Cessió de materials/Cesión de materiales

Vaciamos & Donamos; Montana Colors

Disseny y coordinació tècnica/Diseño y coordinación técnica

Anaïs Civit López; Joan Miquel Porquer

JORNADA D'ART I CIÈNCIA

17 de desembre de 2021

Jornades de Recerca en Aprenentatge Servei (ApS) i Pedagogia Comunitària en Art

Del 18 de novembre al 21 de desembre de 2021
MUHBA Museu d'Història de Barcelona,
Plaça del Rei i Borsí del Barri Gòtic

Ponències, taules rodones, presentacions, tallers oberts i accions artístiques en clau d'ApS
Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona
en el Festival Internacional d'Art Sostenible de Catalunya – Drap-Art'21

DRAP ART '21

JORNADA D’ART I CIÈNCIA dins de les **Jornades de Recerca en Aprenentatge Servei (ApS) i Pedagogia Comunitària en Art.**

Divendres 17 de desembre de 2021, 10-20h
Sala Martí l’Humà
Museu d’Història de Barcelona MUHBA Plaça del Rei

10:00h - Inauguració
Tanja Grass, Eulàlia Grau Costa, Anaïs Civit López i Jasmina Llobet
I ART, INDIVIDU, MEMÒRIA I SOCIETAT
Moderador: Joan Miquel Porquer Rigo

10:30h - Ponència
“Cuando el ayer es hoy”, una acción pública y artística: cuerpo, memoria y territorio. Nieves Larroy Larroy

Esta acción colectiva es una apuesta política y poética resultado de pensar en común en el grupo de investigación de la Facultad de Bellas Artes de la UPV/EHU: Arte Investigación y Feminismos (AIF). El grupo AIF plantea la creación de nuevas metodologías de investigación desde el arte en su intersección con el feminismo que den como resultado una serie de nuevos referentes -artistas, teóricas/os, etc.- capaces de cuestionar la historia del arte oficial como un discurso cerrado y en este proyecto concreto centra su estudio en la decolonialidad. Esta ponencia pretende compartir la acción-denuncia enmarcada en el aquí y ahora del mundo del arte y un proceso decolonial en Vitoria-Gasteiz, Europa y el mundo. “Cuando el ayer es hoy” es fruto de la visibilización de monumentos y edificios locales que son entes activos en la historia de opresiones y violencias desde la época colonial y que marcaron el curso de la realidad del ayer presentes hoy día en la ciudad.

10:45h - Ponència
L’art i la llum com a manera de fer producció artística. José Antonio Asensio Fernández

La llum com a vehicle plàstic de propostes artístiques contemporànies és un element que, cada vegada més, resulta fonamental en les propostes més actuals que es desenvolupen a les ciutats. Propostes que dins de la instal.lació, la teatreilització i l’escenificació performàtica de l’espai actual, representa una molt bona eina de comunicació de conceptes culturals, socials i filosòfics. La idea de la democratització de l’art.

11:00h - Ponència
El Gòtic, un jardí en transformació. Ecologia i ODS. Maria Mercè Compte i Barceló

Els jardins urbans i el barri Gòtic són dos elements que van de la mà i evidencien una realitat d’adaptació i resiliència, de l’aigua transformadora de les relacions entre l’ésser humà i la natura. Parlar del barri Gòtic és també parlar de transformació dels esquemes urbans amb nombrosos exemples de l’art del jardí. En aquesta ponència es proposa una revisió del barri gòtic des del punt de vista artístic amb un especial recolzament cap a les ODS i, per tant, amb el filtre de l’òptica ecològica i sostenible, el prisme de les accions pel clima, el foment de la salut i del benestar i la voluntat de fer que els entorns siguin humans i inclusius. Es tracta d’una proposta en que l’espai públic esdevé el centre de la reflexió i de la vida amb la natura com a principal protagonista. En definitiva, pensar i repensar els jardins en clau ciutadana, que és també prendre compromís ètic i fins i tot polític esdevenint conscients de la necessitat de canvi i transformació de l’espai. En paraules de Gilles Clément, “el jardí ecològic només pot ser un jardí en transformació”.

11:15h - Torn de preguntes

11:30h - Descans

II ART, MEDI AMBIENT I TERRITORI
Moderadores: Tanja Grass i Maria Mercè Compte i Barceló
12:00h - Taula rodona El paper de les illes com a territori de proves pilot per aconseguir el canvi cap a un món més sostenible. Laura Marte, Anna Ametller, Tanja Grass i Enric Servera

Artistes i representants d’associacions cíviques parlen sobre el paper de les illes en el canvi cap a la sostenibilitat.

12:30h - Presentació
El Tercer Paradís. Cittadellarte Fundació Pistoletto. Saverio Terruzzi i Savina Tarsitano

Savina Tarsitano, ambaixadora del Tercer Paradís a Barcelona ens explicarà quin significat té aquest projecte desenvolupat per Cittadellarte Fundació Pistoletto.

13:00h - Taula rodona
Com ho podem fer sostenible?: Diàlegs amb l’obra de Txaro Marañon. Joan Miquel Porquer, Andrea Martínez Arroyo, Jaume R. Vallverdú i Eulàlia Grau Costa;
SINBIOTIKA. Una crítica al consum “d’un sol ús”. Txaro Marañon;
Reflexions entre marees / Mareen arteko gogoetak. Arnau Moreno i Grau.

Arrel de l’exposició SINBIOTIKA de Txaro Marañon realitzada en el Museu Enric Monjo a Vilassar de Mar, del 5 de setembre al 24 d’octubre de 2021, es programen unes activitats de reflexió i diàleg, sota el títol “Ho podem fer sostenible? Recreacions crítiques des de l’art a la contaminació del mar. Setmana de classes obertes i cloenda”, el 20, 22 i 24 d’octubre del mateix. En la present taula rodona volem abordar el resultat d’aquesta experiència amb els seus protagonistes, que exposen les seves metodologies de creació i dinàmiques de formació i transmissió de coneixement en comunitat.

14:00h - Dinar
III ART, RECUPERACIÓ DE RECURSOS NATURALS I EXPERIÈNCIES PEDAGÒGIQUES

Moderadores: Tanja Grass i Anaïs Civit López

15:30h - Ponència
Ursprung del arte sostenible. Imágenes pensantes sobre el arte contemporáneo en un mundo catastrafeado. Eduardo Hernández Gutiérrez

Eduardo Hernández, doctor en filosofia especialitzat en Walter Benjamin, posa en relació el pensament d’aquest autor amb els plantejaments de Drap-Art.

16:00h - Ponència
La lana de recurso natural olvidado a la gallina de los huevos de oro. Isabel Madrigal Mir

La utilización de la lana por parte de las personas se remonta al Neolítico, pasando por su peso específico a lo largo de la Mesta desde el S XIII hasta principios del XIX. Con la llegada de las fibras sintéticas a principios del XIX la lana y otras fibras naturales fueron desbancadas de la industria, quedando cada vez más relegada a un uso artesanal. Sin embargo, en los últimos años

van surgiendo iniciativas que presentan la lana como un recurso extraordinario como si fuese un nuevo descubrimiento, sin establecer el nexo entre esta fibra y su vínculo con la ganadería extensiva.

16:15h - Ponència
Compartir Idees: 3 Experiències d’Aprenentatge Servei entre alumnat de la Facultat de Belles Arts UB i alumnat de L’Institut Lluís Vives de Barcelona. Rafael Romero Pineda i Júlio César Ortega

En el context del projecte “Compartir idees. La universitat va a l’institut”, projecte de col.laboració entre el grup ApS Universitat de Barcelona i el Consorci d’Educació de Barcelona, es van desenvolupar en el curs 2020/2021 tres conferències-taller impartides per l’alumnat de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona i dirigides a l’alumnat de primer de batxillerat de l’Institut Lluís Vives de Barcelona. Recollim en aquesta ponència les preguntes inicials, objectius, metodologies i conclusions de les següents conferències: 1.- “Artquímia”: elaboració de tinta medieval i experimentació; 2.- “La cuina de la pintura”: elaboració de pintures antigues tradicionals i de la terra: tremp d’ou, tremp de farina i tremp de formatge; 3.- “La serigrafia amb tintes naturals. Una mirada cap a l’origen”: impressió tèxtil sobre paper. Des de la necessitat de defensar i transferir coneixement memorístic immaterial relatiu als oficis i tradicions artesanals i artístiques del nostre context territorial, es convida a l’alumnat de batxillerat a experimentar amb antigues matèries, tècniques i procediments artístics i creatius en perill d’oblit i desaparició.

16:30h - Ponència
El dia que es va amagar el món. Francesc Sánchez Fernández

La ponència recull la narració oral acompanyada del registre audiovisual fruit de la meva experiència del Treball Final de Grau (TFG) i els Tallers de Creació II i III. Aquesta narració s’inicia el dia en què va començar l’estat d’alarma i tot just començava a fer la meva obra al jardí de la Facultat de Belles Arts UB. Fruit del confinament, vaig endur-me el material per continuar la peça i transportar-la finalment a un espai rural de producció d’agricultura de proximitat.

Gràcies al programa d’ApS UB i al fet de poder-me fer voluntari de l’entitat, vaig poder anar-hi a treballar seguint la lògica del tipus d’escultura que volia fer i les metodologies de la permacultura i de la bioconstrucció. En aquest espai vaig anar treballant les diferents obres que em van portar a acabar el TFG en un temps de pandèmia on la prohibició d’habitar espais, l’apropament per diferents vies a l’entorn natural, la modificació dels usos i la resignificació de l’espai públic i privat ens obren diferents portes temàtiques sobre les que reflexionar.

16:45h - Torn de preguntes

17:00h - Descans
IV ART COMUNITARI I METODOLOGIES

Moderadores: Eulàlia Grau Costa, Jasmina Llobet Sarria i Tanja Grass

17:15h - Ponència
Del carbón de otros diamantes propios. La apropiación cultural en el arte. Deborah Tatiana Méndez Rosas

La inspiración para los artistas proviene de muchos lugares, incluyendo experiencias, pero estas no siempre han sido vividas en primera persona. Los artistas toman prestado de lo que se ha creado antes y lo que está disponible a través de meros encuentros

o investigaciones. Young explica que cuando los artistas toman prestados objetos, contenidos, estilos, motivos o temas de culturas ajenas a la suya, están apropiando (2008). Aun así, nuevas investigaciones sugieren que cuando la apropiación se hace con respeto, reconocimiento, transformación respetuosa y reinterpretación, entonces deberíamos considerarla apreciación cultural (Vezina, 2019). La ponencia es una invitación a descubrir y discutir las últimas investigaciones en esta área.

17:30h - Ponència
“Nosotras” intervención artística y biografías visuales. Juan Román Benticuaga

El proyecto constituye la reconstrucción de vidas y reconocimiento de biografías a través del pensamiento visual convertido en plástica y palabra. A través de poemas creativos se construye la identidad y su empoderamiento en un proyecto de intervención Arteterapéutico con mujeres maltratadas y/o en riesgo de exclusión social.

17:45h - Torn de preguntes

18:00h - Taula rodona
Metodologías de creación artística sostenible. Eulàlia Grau Costa, Joan Miquel Porquer Rigo, María Dolores Callejón Chinchilla, María Isabel Moreno Montoro, Pablo Romero González, Pilar Soto Sánchez, Rafael Romero Pineda i Rocío Arregui Pradas

Aunque cada artista tiene su “método”, ¿qué tienen en común nuestros procesos creativos? ¿Somos capaces de reflexionar sobre ellos para reconocer si, de alguna manera, seguimos algunos pasos concretos? La mesa se plantea como una reflexión conjunta, entre expertos, sobre las maneras de hacer arte sostenible, que no parta de la presentación de los productos, las obras, sino de la experiencia artística propia, siendo conscientes de los procesos. Por ello se lanza esta pregunta a los participantes: Y tú, ¿cómo lo haces? No queremos saber el qué, sino el cómo; lo que nos interesa no es el producto, sino el proceso; que pretendemos compartir, analizar y discutir para llegar a conclusiones para la difusión y mejora de metodologías de creación artística sostenible.

19:00h - Performance
Más allá de los binarios. Jessica Fairfax Hirst

Performance seguida d’una projecció audiovisual i un espai de debat.

19:45h - Cloenda
Tanja Grass, Eulàlia Grau Costa, Anaïs Civit López i Jasmina Llobet Sarria

ACTIVITATS PARAL·LELES dins de les **Jornades de recerca en Aprenentatge Servei (ApS) i pedagogia comunitària en art.**

Divendres 17 de desembre de 2021, 15:30-17:30h
Plaça del Rei. Deriva 17. Pilar Soto

Dies 16, 17 i 18 de desembre de 2021, 11:00-18:00h
Plaça del Rei. Cadirem. Aeren Sánchez Rascón, Ana Palou Barangé, Anabel Morales San Clemente, Andrea Martínez Arroyo, Blanca Aranda Piñana, Fiorella Pan Algarra, Tanek, Joana Felipe Mallo, Júlia Gaya Cabré, Lluís Trenchs Gozálviz, Lorena Castillo Marez, Lorena Solé Vidal, M. Mercè Compte i Barceló, María Inmaculada García Martos, Martina Galindo Pastor, Micaela Botelho Ferreira, Misericòrdia Anglès Cervelló, Paula García Carbonel,Paula Silva Perdiguero, Shoa Van der Staaij, Viola Hoffmann.